

פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8521527 פקס. 08-8566233
ירושלים: רח' בית וגן 8 טל. 02-6433605 פקס. 02-6433570

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומושה" ישראל
בנישואות מנש"ק מוריטו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 683

משכיל לדוד

פרשת בראשית

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

קדושתו של חנוך

"ויתהלך חנוך את הא-להים ואיננו כל לקח אותו א-להים". (ה, כד)

אמרו רבותינו ז"ל (בר"ר כה, א) על חנוך; צדיק היה וקל בדעתו ושוב להרשיע, לפיכך מיהר הקדוש ברוך הוא וסילקו והמיתו קודם זמנו וכו'. עוד איתא בזה"ק (ח"ג סח ע"ב), שלפיכך לא נאמרה מיתה בחנוך אלא "ואיננו", שלקחו הקב"ה חי לשמים כדוגמת אליהו הנביא.

הנהגה זו עם חנוך טעונה היא ביאור. הנה השי"ת ברוב טובו חמל על חנוך להשאירו בדרגתו ובמעלתו בעולם האמות, לכך נטלו קודם זמנו. אך עדיין יש להבין במה זכה חנוך, למה שצדיקים גדולים שכבשו את יצרם ועמדו בצדקתם כל ימי חייהם, לא זכו לעלות חי השמימה גוף ונשמה להידבק בחי העולמיים, ומדוע לא סילקו הקב"ה מהעולם כדרך כל הארץ.

ונבוא להרחיב במעלתו וגדולתו של חנוך, ומכאן פתח להבין מה היתה זכותו הגדולה של חנוך לראות את עולמו בחייו ונעשה מלאך.

הנה חנוך חי שלש מאות ששים וחמש שנה בדור שכולו רשעים, כדאיתא בחז"ל (אבות ה, ב) "עשרה דורות מאדם עד נח להודיע כמה ארך אפים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין". והגם שהיה בטיבעו קל להרשיע, הנה רק אותו מכל בני דורו שיבחה התורה ויתהלך חנוך את האלקים, שלא למד ממעשיהם הרעים. ודאי ששבח גדול הוא לחנוך שהחזיק באמונתו נגד דעתם של כל בני דורו במשך כ"כ הרבה שנים.

ובספר עבודת הקודש (חלק ב' פרק כ'), מבואר שחנוך לא חטא מעודו, וזכה נתעלה במדרגתו מאדם הראשון. וז"ל: הנה חנוך עד בשמי מרום לכל באי עולם שחטא ממית, שהוא לא חטא ולפיכך זכה לכל הכבוד ההוא, וזכה הוא מחייב לכל באי עולם. ואילו לא חטא אדם הראשון, לו היה נאה וראוי כל הכבוד ההוא שזכה בו חנוך, שהרי מה שאבד אדם הראשון בחטאו שהיא הנשמה שנסתלקה ממנו אשר נופחה בו לקיימו ולזכותו לכל הכבוד ההוא, זכה בה חנוך וקנה אותה בהתהלכותו ובמעשיו הטובים. ולפי שזוהר בה ושמרה בקדושה ובטהרה, עשתה לו את כל הכבוד והחיל ההוא. ע"כ.

והעידו רבותינו ז"ל (שער הפסוקים לארז"ל יד ע"ג. מגיד מישרים פ' מקץ טו) שבשם מעלתו של חנוך; שהיה תופר מנעלים, ועל כל נקיבה שהיה נוקב במרצע היה מברך ואומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (הרמ"ע מפאנו, אם כל חי ס"ס כב). וגודל התיקונים והיחודים שהיה עושה בתפירת המנעלים, מבוארים הם בכתבי הארז"ל.

ובאמת יש להתבונן מה ראו רבותינו ז"ל בבואם לספר לנו בשבח חנוך וצדקתו, לציין את עבודתו ותיקונו בעבודה חומרית פשוטה בתפירת המנעלים. הרי ודאי שגם

בתפילה ובלימוד התורה פעל גדולות ונצורות, ומדוע לא קילסוהו רבותינו בזאת. ונראה לומר שרצו רבותינו להודיענו את הנקודה הפנימית והעמוקה במהותו של חנוך, שעליה נסובה כל עבודתו. ומכאן תוצאות מעלתו וזכיתו לעלות חי למרומים.

חנוך עבד את השי"ת בכל פעולה ותזוזה שעשה, כולו היה משועבד לעבודת ה' בחינת "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, ו). חנוך ראה בכל עבודה ועסק - אף הפחות ביותר - עשית רצון השי"ת. וממילא חייו היו רצופים דביקות מתמשכת בקב"ה ללא הפסק, שאף את הפעולות החומריות לכאורה, קידש ועשה אותם לשם שמים.

והשקפה זו באה לו מעצם הידיעה שתכליתו וסביבתו מציאותו כאן בעולם היא להיות עבד נאמן לקונו ולשרתו בנאמנות. והגדרת 'עבד' היא שאין לו ישות עצמית, אלא כל הויתו היא לצורך אדונו ושימוש. והנה בעבד בשר ודם אין הבדל בחשיבות פעולתו בין אם מאכיל את בהמת רבו או שמיגיש לרבו סעודה. שני הפעולות שוות הם ושם אחד להם, שימוש ועבודת לרבו.

ובזה התייחד חנוך שהגיע לביטול מוחלט של ישותו העצמית בפני השי"ת, כמו עבד שאין לו משלו כלום, שהרי כל מה שאני קיים וחי הוא לעבוד ולשמש את בוראי, וא"כ כל תנועה שלי אינה אלא למטרה זו. וכל פעולה אף הפשוטה והחומרית ביותר, עשה אותה חנוך כעבד המשמש את רבו.

וכל כך כפי שביארנו שבעומק הענין אין כל חילוק בין פעולה גשמית לפעולה רוחנית. הפרדה זו אינה אלא למי שחי בשני עולמות, בתפילתו ובלימודו הוא חי בעולם רוחני ועובד את בוראו, וכשנפנה לעסקיו ולצרכיו עובר הוא לעולם החומר ומשמש את עצמו, אצלו יש חילוק בין צרכי הדיוט לצרכי גבוה. אבל אדם שאין לו בעולמו אלא רוחניות ומשעבד את עצמו באופן מוחלט להשי"ת לגביו אין חילוק בין הפעולות, שכולם לשם ייחוד קודשא בריך הוא ולעשות נחת רוח ליוצרו ולעשות רצון בוראו.

וזה שרצו רבותינו ללמדנו שאף בתפירת מנעלים, שהיא לכאורה עבודה חומרית שאין לה שום קשר לעבודת ה', גם בזה יחד חנוך יחודים ותיקון ותיקונים, על פי דרך עבודתו של חנוך שענינה שעבוד וביטול מוחלט לבוראו שכל פעולותיו הם להפיק רצונו יתברך שמו.

ולפי זה יש לבאר את הפסוק "ויתהלך חנוך את הא-להים ואיננו". חנוך היה בטל בעיני עצמו, וכל עצמו וצרכיו היו כ"איננו" בפני השי"ת ורצונו.

ועתה יבואר ככפתור ופרח במה זכה חנוך לעלות חי למרום ולחיות לעולם. כיון שחנוך הרי הגיע לפיסגת ביטול ישותו העצמית בפני מקור החיים, וכל עצמותו היתה טפלה להשי"ת שהוא נצחי ואינו מוגבל בגבולות הזמן, אף הוא נדבק הוא בחי העולמיים וחי חיי נצח כבטל ותפל לבוראו.

»» המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il

פרשת בראשית כד תשרי תשע"ד

באר שבע	תל אביב	ירושלים	הדלקת נרות
18:11	18:09	17:54	מוצאי שבת
19:06	19:06	19:04	רבינו תם
19:36	19:36	19:44	

הילולא דצדיקא

כח - רבי אברהם איגה, האדמו"ר מלובלין	כד - רבי יעקב יוסף מפולאנה, בעל ה"תולדות יעקב יוסף"
כט - שמעון הצדיק בן חוני, משיירי כנסת הגדולה	כה - רבי לוי יצחק מברדיצ'וב, סניגור של ישראל
ל - רבי יצחק מאיר הזנפרץ,	כו - רבי אשר מוסטולין
מח"ס "אור יקר" על אור החיים	כז - רבי יצחק הזקן (ר"י הזקן)

»» ניתן להוריד את עלוני פרשת השבוע באתר המוסדות - www.orotpinto.co.il

במסילה נעלה

בריאה נעלמת אך מושלמת

"ויאמר א-להים תדשא הארץ דשא עשב מיריע זרע". (בראשית א. יא.)

כתב בספר "עושה פלא" כי בכל מה שברא הקב"ה בעולמו - אין דבר אחד לבטלה, הכל נברא לצורך בריותיו; אם להחיות ואם להמית, אם לרפאות או להיזק. ובכלל זה בעשבי השדה שבכל עשב ועשב ישנה תכונה כזו או אחרת.

על קביעה זו מובא במדרש המעשה הבא, מעשה הקוצר והעשב (בראשית רבה יז): רבנן אמרי אפילו דברים שאתה רואה אותן שהן יתירה בעולם כגון זבובין ופרעושין ויתושין אף הן בכלל בריותיו של עולם הן, ובכלל הקב"ה עושה שליחותו; אפילו על ידי נחש, אפילו על ידי יתוש, אפילו על ידי צפרדע.

מעשה באדם אחד שהיה קוצר חיטים בשדה. ובהיות השמש בתקופו, לא יכול היה לסבול את חמימותו. מה עשה? עקר עשב אחד מן הארץ והניחו על ראשו ככדי להתקרר בו ולהגן עליו מחום השמש. בעוד העשב היה מונח על ראשו, בא לקראתו נחש שרף שהיה חזק מאוד, קם עליו אותו אדם והרגו. אחר זמן מה עבר לפניו אדם אחד שהיה יודע ללחוץ לחשים על הנחשים, וכשראה את אותו הנחש כשהוא מת ומוטל על הארץ. שאל לאותו אדם הקוצר; מי הוא זה שילך להרוג את זה הנחש? השיב לו הקוצר; אני הרגתי. נשא עיניו אותו האיש המלחש וראה את העשב שהיה מונח על ראשו להגן עליו מחום השמש. אמר לו לקוצר; הסר מעליך את זה העשב ואחר כך תתהלל בכוחך ובגבורתך.

בא האיש הקוצר והסיר מעל ראשו את אותו העשב והלך והתקרב אצל הנחש המת, ולא הספיק להושיט ידו ליגע בגוף הנחש עד שנשרו ממנו כל אבריו, מרוב חוזקו של ארס הנחש.

ולמדנו מזה המעשה נפלאותיו יתברך, שהרי זה העשב לא היה נראה שיכול להועיל לשום דבר שבעולם, ודוקא הוא היה מסוגל להציל את אותו אדם מארס הנחש החזק ביותר שלא יוכל להזיקו.

ועוד מעשה מובא במדרש, מעשה הסומא והעשב (במדבר רבה יח. כב): מעשה בשני אנשים שהיו הולכים בדרך, האחד סומא והשני פיקח עינים שהיה מוליך בידו לחבירו הסומא. באמצע הדרך התיישבו השנים במקום אחד לנוח ולסעוד מפיתם, ובהיותם יושבים ואוכלים פשטו את ידיהם בשדה שלפניהם ועקרו מהעשב שהיה בצידם ואכלו שניהם מאותו עשב.

תוך כדי אכילתם אירע מעשה מופלא; הסומא שהיה עיוור - נתפקחו עיניו, ואילו הפיקח שהיה עד כה מסוגל לראות - נסתתמו ונחשכו עיניו עד שלא היה יכול לקום ממקומו וללכת בעצמו אנה ואנה, עד שהוכרח הסומא שנתפקח להוליכו בידו לדרכו.

ללמדינו, שזה העשב מסוגל היה לסמות העינים ולפקוח העינים, כל אחד לפי גדרו. והכל ברצון הבורא לעשות שליחותו - להעניש הראוי לעונש וליתן שכר לראוי לו. כמו שראינו במעשה זה, שעל ידי זה העשב העניש לאחד וסימא את עיניו ועשה חסד עם שהשני שנתפקחו עיניו.

והמעשה השלישי הוא, מעשה העשב מחיה המתים (מדרש תנחומא חוקת א'): מעשה באדם אחד שהיה הולך מארץ ישראל לבבל וישב באמצע הדרך לאכול. בהיותו אוכל ראה שני ציפורים הנלחמים זה עם זה, ונתגבר האחד על חבירו וקם עליו והרגו. אחר כך התחרט הציפור ההורג על מעשיו, והלך ועקר עשב אחד ונתן על חבירו הציפור המת והחיהו. בראות זה האיש את מעשה תחית המתים, שלח ידו ולקח את זה העשב שהשליך הציפור לאחר שהחיה את חבירו, והניח את העשב בחיקו כדי להחיות בה מתים.

בהיותו הולך בשדה מצא אריה אחד מת מושלך באמצע הדרך, נתן אותו עשב עליו והחיהו. מיד קם האריה על עומדו ונתגבר על אותו אדם ואכלו.

הנה לנו שכל מה שברא הקב"ה בעולמו הכל לצורך גדול. ויזהר האדם שלא יתלוצץ ויאמר; מה תועלת יש לנו מזו הבריה ולמה בראו הקב"ה בעולמו? כי אין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום.

במה מפטירין

הפטרות השבוע: "כה אמר הא-ל ה' ברא השמים ונוטיהם". (ישעיה מב.)

הקשר לפרשה: נבואת ישעיה מזכירה את בריאת שמים וארץ וכל אשר בה, כפי שמתואר בהרחבה בפרשת בראשית.

"ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר". (ישעיה מב. כא.)
אפשר בהקדים מ"ש הגאון מארי חיד"א זצ"ל, בספר "מורה באצבע" (סימן א') וז"ל:

ארוז"ל שיעקר צדקותיו יהיו עם עמלי תורה וברכים כושלות יאמץ. וכמו שאמר הכתוב (קהלת יא. א) "שלח לחמך על פני המים" - ואין מים אלא תורה כמ"ש רז"ל (תענית ז.).

ואם פיקח הוא - יזדרז בזה כי מקיים כמה מצוות בבת אחת; צדקה, ומחזיק ביד לומדי תורה, ומרביץ תורה - שיהיה התלמיד חכם בדעת מיושב ללמוד תורה, ומכבד תורה ולומדיה. ואינו דומה עושה צדקה עם עם הארץ לעושה צדקה עם הראוי, ויגדל שכרו הרבה. עכ"ל.

וזה שאמר "ה' חפץ למען צדקו" - שיעשה האדם צדקה. ברם, תהיה הצדקה עם התלמידי חכמים. וזהו למען "יגדיל תורה ויאדיר" - שעל ידי צדקתך עם התלמיד חכם, בזה הוא מיושב בדעתו ומרביץ תורה ברבים. יגדיל תורה ויאדיר.

"מי בכס יאזין זאת יקשיב וישמע לאחר. מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזים הלא ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלך ולא שמעו בתורתו". (ישעיה מב. כד.)

אם יאמר רופא מומחה לאחד; אל תאכל שומים ובצלים וכדומה מדברים חריפים, שמהם תבוא למחלה מסוכנת - אם יאמין לו וימנע את עצמו מלאכול ולא יחלה, הנה תהיה השמיעה לפניו, כי היה נזהר מהמקרה טרם בואה.

אבל אם לא ישמע אל דברי הרופא ויאכל ויזיק לו - אם אמנם הרופא לא פעל מאומה באזהרתו, אחרי כי הסכל הזה לא עשה כעצתו ואכל וקלקל לעצמו, עם כל זה הלא פעל אל החולה שני דברים:

• האמונה בדברי הרופא. וידע מעתה מאין באה אליו המחלה הזאת.

• כי אחרי שנכשל בעברו על דברי הרופא, מעתה הלא יהיה פקוח אזנים. ואם עוד פעם יזהירו על דבר - יקשיב ויאזין יצור וישמור (ועין רש"י בריש פרשת אחרי מות).

נמצא פעולתו לאחריו. להבין אחרי עשותו ואחרי עברו על דברי הרופא ויחלה ויפול למשכב, יחקור למפרע מאין באה לו מקרה זאת. וזהו "מי בכס יאזין זאת יקשיב וישמע לאחר" - כלומר, אחרי שכבר באה אליכם הצרה הזאת, עליכם להבין - על כל פנים - למפרע "מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזים - הלא ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלך ולא שמעו בתורתו".

"כוכב מיעקב"

יזהר מנזק

מה שהותר לספר לאדם על חבירו הרוצה להשתתף עמו שיגרם לו נזק מכך, זהו קודם שנעשו שותפים ממש, אלא רק סיכמו ביניהם שישתתפו. אבל לאחר שנעשו שותפים, מותר לספר רק אם הוא יודע שלא יזיק לשותפו כלל, אלא רק ישמור עצמו מנזק. אך אם יזיקנו, אפילו אם היזק זה הוא כפי שהיו בית דין פוסקים לו שמוותר לו להזיק, אסור לספר.

תולה ארץ על בליטה נצור לשונך

מאוצרו של מורנו ורבנו הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר

האורות מתעוררים

מדוע תיקנו לנו חז"ל להתחיל כל שנה את קריאת התורה מפרשת בראשית, מיד לאחר שמחת תורה בחתימת תקופת הימים הנוראים.

והביאור בזה הוא, מכיון שלאחר הימים הנוראים האדם שרוי בפחד, חושש ודואג הוא האם תשובתו התקבלה אם לאו. ומחשבה זו סכנה היא לאדם, שיכולה להביאו לידי יאוש בעבודתו, באומרו מה בצע כי נעבוד את אלוקינו, לאחר שהרבתי לפשוע ולמרוד ואולי אין רפואה למכתי. אז באה קריאת הפרשה הראשונה פרשת בראשית ומדגישה ומזכירה לאדם, שכמו שלפני הבריאה לא היה כלום והכל נברא יש מאין, ובכל העולם היה רק ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד, ט. ויחד עמו היתה התורה, התשובה, ונשמות בני ישראל שקדמו למעשה בראשית כדאיתא

במדרש (תנחומא נשא י"א. כמו כן עכשיו, בשבת פרשת בראשית, מתעוררים אורות שבעת הימים הראשונים שהיו בלא חטא, וכאילו עכשיו הבריאה נבראת מחדש ואדם הראשון בתוכה, שבו כלולים כל בני ישראל בלא חטא (זהו"ח שה"ש פ"ב ע"ב). ונפח באפיו נשמת חיים כדי להחיותו ולחדשו ולנקותו מן החומר שממנו נברא, והכניס בתוכו אורות ומלבושים רוחניים.

וע"י תחושת ההתחדשות בזמן המסוגל לכך, מתחיל האדם להתקשר בהקב"ה דרך שמחת תורה, שוכח את עברו ומתחיל בעבודתו מחדש, זוהי סגולת עם ישראל שנקראו "ראשית", בידם להשיל מעליהם את כל עברם להשליך את כובד פשעיהם ולעשות להם לב חדש. ורמז לכך, שהתורה מתחילה באות ב' ומסתיימת באות ל' שהם אותיות לב לומר לך, שע"י התורה אפשר להשיג לב חדש בעבודת השי"ת, כמו שנאמר (יחזקאל לו, כו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, והסרתי את לב האבן מבשרכם, ונתתי לכם לב בשר.

"תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו". (א. יא.)

בזכרונותיו של הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל הוא כותב:

זכרתי ימים מקדם משנת תרס"ה שזכרתי בחסדי העליון ית"ש, לעלות על אדמת הקודש ביפו. שיחרתי את פני רבינו הרא"ה קוק זצ"ל וקבלני בסבר פנים יפות, כדרכו בקודש לכל אדם, ושוחחנו בדברי תורה. אחרי תפילת מנחה גדולה יצא רבינו לשוח בשדה, ואני נלוותי אליו.

בדרך קטפתי איזה עשב או פרח, הזדעזע רבינו ואמר לי בנחת: "האמן תאמין לי, שמימי נזהרתי לבלתי קטוף בלי תועלת, עשב או פרח שיכול לגדול ולצמוח. כי אין לך עשב מלמטה, שאין לו מזל מלמעלה האומר לו גדל! כל ציץ עשב אומר דבר, כל אבן לוחשת איזה סוד כל בריאה אומרת שירה".

הדברים שיצאו מפיו, נחקקו עמוק בליבי, ומאז התחלתי להרגיש ביותר את מידת החמלה על כל דבר.

"ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו". (ד. ח.)

בספר "גינת אגוז", מצטט רבי אליהו אטיאס שליט"א את התרגום יונתן בן עוזיאל על הויכוח שהתנהל בין קין להבל:

"עני קין ואמר להבל לית דין ולית דיין ולית עלם אחרן ולית למיתן אגר טב לצדיקיא ולית למפרעא מן רשיעיא עני הבל ואמר לקין אית דין ואית דיין ואית עלם אחרן ואית למתן אגר טב לצדיקיא ואית למתפרע מן רשיעיא ועל עיסק פתגמיא האלין הוו מתנציין". עד שלבסוף קם קין וזרק אבן במצחו של הבל והרגו.

ובאמת שניצוח זה שהיה ביניהם אינו נהיר. הרי למעשה הוא היה הראשון שהבין שצריך להביא מנחה לה' והשי"ת דיבר איתו, ומה נשתנה בו בקין עד שנתהפך בדעתו ובה לידי כפירה בעיקר ואמר 'לית דין ולית דיין'.

אלא שכאן מתאמתים דברי חז"ל שאמרו 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציין את האדם מן העולם'. וכפי שנראה קין לקה בשלשתן;

הוא קינא באחיו מחמת שהתקבלה מנחתו, ואילו המנחה שלו לא נתקבלה.

תאוה - שנוולדו שתי תאומות עם הבל ואילו אצלו נולדה רק אחת.

ובכבוד - שהתבזה בשעת שלא ירדה אש על קרבנו.

ואחר שלקה בשלשתן, בקנאה בתאוה ובכבוד, יצא מן העולם וכפר ברבונו והמית את הבל.

מן המעיין

"ויקרא את שמו אנוש אז הוחל לקרא בשם ה'". (ד. כו.)

אז הוחל, לשון חולין לקרוא את שמות האדם ואת שמות העצבים, בשמו של הקב"ה לעשותן אלילים ולקריתן אלהות (רש"י).

במהות עבודה זרה של דור אנוש, משמע מדברי חז"ל שהיא

חמורה יותר משאר ע"ז שמצאנו. כה אמרו חז"ל (שבת קיח:): כל השומר שבת כהלכתה, אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו.

דרגה חמורה זו, מטעים רבי רפאל הכהן מהמבורג, מפורשת בדברי הרמב"ם (הלכות עבודה זרה א.א) כי בימי אנוש באה עבודה זרה מכח טעות שנשתרשה באותו דור; כי בטוחים היו שברא הקב"ה כוכבים וגלגלים כדי להנהיג את העולם ורצה שיכבדו אותם.

נמצא שהיתה עבירה שלהם נחשבת בעיני עצמם כדבר המותר והראוי, אשר בעבירה כגון זו תכבד המחילה, וכמו שאמרו (יומא פ"ט) האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה, כיון דכששנה בה נעשית לו כהיתר.

וזהו בעצם החידוש בדברי הגמרא שזכות שמירת שבת יש בה כח תשובה ומחילה גם על ע"ז כדור אנוש, שנעשית להעובד ע"ז כהיתר, ויספיקו בידו לעשות תשובה.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"ויאמר אל האשה". (ג. א.)

פירוש, בצפצוף אשר ידברו בו הבעלי חיים בלתי מדברים. ואז היו מכירים כל צפצופי וכו' ואפילו שיחת הדומם, כי כל מה שברא ה' יש לו כפי בחינתו דיבור לטעם אשר ישבח את קונו כאמרו "כל פעל ה' למענהו" (משלי טז ד).

וצא ולמד מפרקי שירה. ומצאנו לגדולי ישראל שהיו מכירים בכל צפצוף ושיחה, כאמורם ז"ל (סוכה כת). אמרו עליו על ר' יוחנן בן זכאי עליו השלום וכו', ומכל שכן אדם הראשון יציר כפיו יתברך.

מסילות לאמונה

בסימנא טבא.

הספר הראשון בתנ"ך, זה שילווה אותנו במהלך החודשים הבאים, הוא ספר בראשית, ספר האמונה, זה שבין פרשיותיו מתגלים לנו ניצוצות והבזקי אור מחכמת הבורא ובריאתו. אברם, אבינו, שתולדות חייו ובניו אחריו גלולים בספר בראשית, הגיע לדרגת האמונה בהש"ת לאחר שהביט והתבונן בבריאה המופלאה.

עבורינו, פרק הזמן הזה שבו אנו קוראים בתורה בשבתות אלו בבריאת העולם, זהו הזמן המתאים ביותר להתבונן בחכמה המופלאה של הבריאה ולהרהר בהרהורי אמונה ובטחון בבורא העולם.

פרקים בנפלאות חכמת בריאת האדם

ממלכת העין

את היריעה הראשונה נקדיש למספר עובדות המלמדות על פלאי העינים. להם זכות קדימה באשר הם המתווכות בין דפי העלון הנפלא "פחד דוד" לבין המוח והלב - בהם נבין ונשכיל את גדלות רוממותו יתברך.

מה הם בעצם העינים?

העינים הם למעשה שני כדורים בקוטר של 2.5 ס"מ, שרק בגבם בלבד ישנם 127 מיליון תאים קולטי ראייה - יותר קטנים ממצלמה והרבה יותר טובים ממנה. המצלמה האנושית מצלמת תמונות צבעוניות, שמתמקדת אוטומטית בהתאם למרחק מן החפץ שהיא מתבוננת בו. העדשות מתאימות את מידת הקשתיות שלהן על פי הצורך, ושתי העיניים פועלות כשתי מצלמות מתואמות באופן מושלם במטרה ליצור תמונה אחידה במוח.

127 מיליון תאים אלו, מצלמים בכל תנאי שטח וממרחק רב ובצבע מלא. על מספר הפיקסלים אין לנו מידע מדוייק אך דומה שטובי המדענים והמהנדסים המפתחים את עולם הצילום עדין לא הגיעו לרמת החדות של תאי העין.

כמות הזיכרון שבמצלמה האנושית אינה מוגבלת לאלפי מגה בייט או למיליוני מגה בייט, ניתן לצלם ולהתבונן ללא הפסקה שנים על גבי שנים. והפיתוח הוא בחינם ועל המקום...

ברשתית העין האנושית מצויים כ-1000 מיליון קולטני אור. תופעה מעניינת היא, שהם מחוברים רק למיליון קצות עצבים. משמעות הדברים היא, שלכל 100 קולטני אור יש רק עצב אחד, ובאמצעותו הם שולחים את מסריהם למוח. כאשר נכנס אור לעיננו, כשבעה מיליון חיישני צבע בצוקת קונוס, מכוונים אוטומטית במדוייק את ניגוד הצבעים שלנו ואת הראיה המפורטת בהתאם לתנאי האור. הקשתית מפקחת על רוחב קרן האור החודרת כדי לווסת את כמות האור בהתאם לנסיבות הנדרשות.

בכל פעם שאין די אור לתמונת צבע מדוייקת, החיישנים דמויי הקונוס מתפטרים מתפקידם, וכ-127 מיליון חיישני שחור - לבן דמויי קנים אולטרה רגישים, נדלקים. ליקוי זעיר בחלק מה"חיישנים" הללו משבש את תוכן הראייה (תופעה המכונה בלשונינו 'עוור צבעים').

לבנתיים, 'מחשב' המצוי בעצב הראיה שלנו מקבל 'איתותים' מ-127 מיליון החיישנים הללו, מצפין אותם מחדש ומעביר אותם דרך כמה מאות אלפי נימי עצב המובילים אל המוח במהירות של כמיליארד אימפולסים לשנייה! אילו היה המוח קולט את כל הגירויים העיצביים שמעבירה אליו הרשתית, לא היתה מתקבלת שום תמונה ברורה, כי אם מסך מעורבל ומבלבל.

בעוד כל זה מתרחש, האישון מפקח ומכוון את כמות האור בתוך העין, 'מערכת סטריאו' משוכללת ממקדת את הדמויות בחדות מקסימלית, ומכשיר הדמיה מתוחכם מבהיר טשטושים זעירים בראייתנו הנגרמים ע"י תנועה בחשיכה. (מתוך הספר BELIEVE TO PERMISSION. נתונים מדעיים נוספים ניתן למצוא ב"ניצוצות" מס' 7).

והכל מחסדי השם יתברך

"האדם בטבעו לא ירגיש טיבה של הטובה אלא אחרי ההעדר והחסרון, כי לא ירגיש אושר והצלחה במה שעיניו רואות רק אם חס וחלילה יתעורר על איזה זמן ואחר כך תחזור לו ראיית עיניו אזי ירגיש מאוד מה מתוק האור לעינים. וכן במה שיש לו ידיים לא ירגיש שום אושר, רק אם חס וחלילה יהיו ידיו משותקות זמן מה בלא אפשרות התנועה ואחר כך יעזרהו ה' שיחזור לבריאותו אזי לשמחתו אין קץ וירגיש באושרו הגדול שידי פועלות כהוגן, וכן בשאר כל איבריו וחושיו מדותיו וכשרונותיו, כל עוד שהוא בבריאותו ולא טעם טעם חסרונם לא ירגיש בטובתם המופלאה".

"אבל המשכיל על דבר אמת יתן אל לבו כי אין מגיע לו כלום על פי דין וזכות, וכל היותו וקיומו וכל חיותו ופעול כל איבריו וכל אשר יש לו, הכל אינו אלא מטובת ה' ורוב חסדיו כי הוא יתברך מנהג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים, והכל מחסדי השם יתברך צודנו צור כל העולמים המחיה חיים בכל עת ובכל שעה." ("חיי עולם").

וכך הם דברי הרמב"ם "בשעה שיתבונן האדם במעשיו ובברואיו הנפלאים והגדולים ויראה מהם חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע את השם הגדול".

את המבט נמקד אפוא בחכמה המופלאה הקיימת בבריאת האדם, שהיא למעשה כבבואה בזעיר אנפין למעשה בראשית בבריאת העולם. כך נאמר באבות דרבי נתן (לא. ג) "כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו - ברא באדם". וכל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה!

במסגרת זו ליקטנו גרגרים פירורים מחסדיו ונפלאותיו של הש"ת בבנין גוף האדם, שנשכללו בתכלית הטוב והמועיל. מנהג גוף האדם יצוק מחומרים דוממים המקרינים רגשות, מחשבות, אהבות ותחושות אחרות. וכבר ספרי הקדמונים ורבותינו האחרונים וכתביהם עסקו בזכרון חסדי הש"ת בבנין גוף

האדם בעמודיו ובבנינו, לחיזוק מידת האמונה ולהתחזקות בעבודת הקודש איש לפי מהללו. וכמאמרם ז"ל "כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בראו אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו". האדם מכוונה 'עולם קטן'. ואכן, כשם שהתבוננות בפלאי העולם מביאה בהכרח להרהורי אמונה, כך גם התבוננות מפוכחת בגופו של האדם ובכל מה שקשור בו, מעוררת את האדם לחיזוק האמונה בה, 'כנאמר: "מבשרי אחזה א-לוה" (איוב יט. כו).

ההתבוננות ושימת הלב היא ממש חיונית עבורינו. כך מעיר ה"חזון איש":

"רוב ההרגל מכהה את רגש התפעלות הנפש הראוי מכל חי באשר הוא חי, בלתי ממינים מיוחדים שאין מציאותן מצויה כל כך".

וכוזהי מגמתנו: להציץ ולהתפעל!